

Bava Metzia (23b-24a)

רבי שמעון בן אלעזר אומר וכו' — **R' Shimon ben Elazar says etc.** that one who finds *anporya* vessels is not obligated to announce them.

The Gemara defines the term *anporya*:

אמר רב יהודה אמר שמואל — **Rav Yehudah said in the name of Shmuel:** **New vessels to which the eye has not yet grown accustomed.** מאי אנפוריא — **What are *anporya* vessels?** פלים חדשים שלא שבעתן העין — **The owner has not used them long enough to be able to recognize them.**

The Gemara questions this ruling:

אי אית בהו סימן — **If [the new vessels] have a *siman* on them,** היכי דמי — **What is the case?** **of what concern is it that the owner's eye has not yet grown accustomed to them?** **אי דלית בהו סימן — If they do not have a *siman* on them,** **of what benefit is it that the owner's eye has grown accustomed to them?** **כי לא שבעתן העין מאי הוי —**

The Gemara answers:

דלית בהו סימן — **Actually,** R' Shimon ben Elazar's rule holds true in a case **in which they do not have a *siman*.** **The practical consequence of [this ruling]** **is whether to return them to a Rabbinical scholar** **on the basis of visual recognition.** **If the owner's eye has grown accustomed to them,** **he is certain about them,** **and we return them to him** on the basis of his visual recognition alone. **כי לא שבעתן העין — But if the eye has not yet grown accustomed to them,** **he is not certain about them,** **ולא מהדרין ליה — and we do not return them to him.** Therefore, there is no reason to announce them and the finder may keep them, as R' Shimon ben Elazar ruled.

The Gemara cites an Amoraic statement in support of this principle:

דאמר רב יהודה אמר שמואל — **For Rav Yehudah said in the name of Shmuel:** **בהני** **is it the practice of Rabbis to deviate in their speech** **from the truth:** **in regard to knowledge of a tractate,** **in regard to matters of the bed,** **[24a]** **and in regard to hospitality.**

The Gemara explains the point of Shmuel's statement:

אמר — **What is the practical consequence** of Shmuel's observation? **מאי נפקא מינה** **מר זוטרא — Mar Zutra said:** It is relevant to know in which matters a Rabbinical scholar is permitted to lie, **למהדורי ליה אבדתא בטביעות עינא —** to determine whether **to return a lost object to him based on his visual recognition** of it... **אי ידעינן ביה דלא משגי — If we know about him that he does not deviate** from the truth **אלא בהני תלת — except** **in regard to these three matters,** **מהדרין ליה — we return** the lost object **to him** on the basis of his visual recognition of it. **ואי משגי במילי אחרני — But if he deviates** from the truth **in regard to other matters** as well, **לא מהדרין ליה — we do not return** a lost object **to him** on the basis of his visual recognition.

חיוב להכריז משום צורבא מרבנן

ריטב"א (כד. ועי' גם רמב"ן רשב"א ור"ן, ותוס' ד"ה ומודה) - הכא במאי עסקינן כגון דחזיוה דנפל לצורבא מרבנן, שהיתה סיעא של תלמידי חכמים עוברת כאן, אי נמי דאשתכח באתרא דשכיחו ביה רבנן...הא לאו הכי לא חיישין לצורבא מרבנן דמיעוטא ניהו, וכ"ש הנהו דלא משנו בדיבורייהו.
ודעת הראב"ד ז"ל דכי מכריז משום צורבא מרבנן אינו מכריז אלא בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ומקומות שתלמידי חכמים מצויין שם.

שלחן ערוך (חושן משפט רסב, כא) - אם היה שטבעתו העין חייב להכריז שאם יבוא תלמיד חכם ויאמר אף על פי שאיני יכול ליתן בכלי זה סימן יש לי בו טביעת עין חייב להראותו לו ואם מכירו ואמר שלי הוא מחזירין אותו. רמ"א - ודוקא אם מצאו במקום תלמידי חכמים מצויין כגון בבית המדרש, אבל בלאו הכי אינו חייב להכריז.

סמ"ע (רסב, מג) - מלשון [הרמב"ם] דייק הבית יוסף והכסף משנה שחייב להכריז אף במקום שאין תלמידי חכמים יושבין, אבל המגיד משנה פירשו דגם הרמב"ם סבירא ליה דאינו צריך להכריז כי אם שמצא במקום שהתלמידי חכמים יושבין, וכן נראה דעת מור"ם שמסיק וכתב ז"ל ודוקא אם מצאו במקום שהתלמידי חכמים מצויים כו' ולא כתבו בלשון פלוגתא.

ערוך השלחן (רסב, כה) - אפשר דגם הטור לא קאמר רק שאינו חייב להכריז אבל אם בא התלמיד חכם ואומר שמכירו בטביעת עינו חייב להחזיר לו.

משפט האבידה (עמ' קיב, משיטה מקובצת) - בדבר הידוע דבדרך כלל שייך לתלמיד חכם כגון ספרי עיון וכדומה, חייב להכריז גם בנמצא במקום דלא שכיחי תלמידי חכמים.

צורבא מרבנן בזמן הזה

שלחן ערוך (חושן משפט רסב, כא) - במה דברים אמורים בתלמיד ותיק שאינו משנה בדיבורו כלל אלא בדברי שלום או במסכתא או בפוריא או באושפיזא, וכשהוא מקפיד על חלוקו להפכו בענין שלא יראו התפירות המגונות. רמ"א - וכל תלמיד חכם הוא בחזקת שאינו משנה (כי אם) בדברים הנזכרים לעיל עד שיביא המוצא ראייה שאינו נוהר.

סמ"ע (רסב, מז) - צריך עיון אם בזמן הזה גם כן יש לתלמיד חכם דין זה מאחר שמצינו שבכמה דברים אין נוהגים בזמן הזה דין תלמיד חכם... לענין היתר נדרים ביחיד... לענין לדון יחידי. [ועי' שולחן ערוך הרב (ד, ט).]
ט"ז - ונראה כיון דאין כאן אפקועי ממונא משום אדם בבירור יש לסמוך על זה, משום הכי כתב רמ"א כאן סתמא.

פתחי תשובה (רסב, ב, בשם שבות יעקב) - אין ספיקו של הסמ"ע מוציא מידי ודאי של רמ"א דכל תלמיד חכם הוא בחזקת שאינו משנה, והטעם נראה לי שבודאי אינו של המוצא למה נפסיד תלמיד חכם בחנם אף מספק.
ערוך השלחן (רסב, כה) - גם בזמן הזה יש דין תלמיד חכם לזה דלאו בחכמה תליא מילתא אלא ביראת ה' דמי שידוע שהוא ירא אלוקים וידוע שאינו משקר נאמן על פי טביעות עינו. וזה שתלו חז"ל בתלמיד חכם משום דהעוסק בתורה מסתמא הוא ירא ה'.

הגר"מ פיינשטיין (בקוטנרס השבת אבידה) - אם מכירים באחד שאינו משנה בדיבורו... אם הנהגת פלוני הוא מחמת ידיעתו בתורה די אף אם הוא איש פשוט, אבל למעשה זה לא שכיח, ואם הנהגתו הוא מחמת עצמו אין לסמוך עליו שלא ישנה מהנהגתו... לא כל אחד נקרא תלמיד חכם לענין דין זה דרגה שצריך להגיע אליה... ויש בני תורה שחסר להם עדיין במדותם ובידיעותם בתורה והשקפה, ואף אותם הנקראים רבנים לפעמים חסר מהם עדיין מדרגה זו.